

Stanisław Bobula

Wizyta studyjna do Belgii

01-08.12.2013 r.

Wizyta studyjna w Belgii była niezwykle inspirująca i pełna wielu ciekawych informacji, z czego chciałbym skupić się na trzech najbardziej wartościowych. Współpracy szkół i społeczności lokalnej, pomysłu na podstawowe kompetencje nauczycieli nabywanych w trakcie przygotowania do zawodu, oraz na harmonogramie i modelu pracy inspektorów.

Dobra praktyka, czyli jak współpracować.

Diest, to niewielkie miasteczko położone we Flandrii, w którym udało się dokonać wielkiej rzeczy. Dzięki współpracy szkół, samorządu i lokalnej społeczności udało się rozwiązać w Diest duży problem, który dotyczył nierównomiernego rozłożenia w szkołach uczniów spoza rdzennej społeczności. Pomimo, iż w szkołach we Flandrii raczej brakuje miejsc, często pojawia się problem, iż szkoły zamyka się z powodu braku uczniów chcących do nich uczęszczać. Wydaje się to kuriozalne, dopóki nie zrozumie się problemu, który tam występuje.

Otóż gdy w danej szkole ponad 50 proc. uczniów, to dzieci imigrantów (głównie pochodzenia arabskiego), to istnieje bardzo wysokie prawdopodobieństwo, iż taka szkoła w przeciągu paru lat zostanie zamknięta. Wynika to stąd, iż ani dzieci rdzennych mieszkańców Flandrii, ani dzieci emigrantów nie chcą chodzić do szkoły zdominowanej przez arabską społeczność. W związku z tym następuje błędne koło powodujące coraz mniejszą liczbę chętnych i w konsekwencji zamknięcie szkoły w przeciągu kilku lat.

Aby zapobiec temu zjawisku w Diest zaczęła prężnie działać ława obywatelska składająca się z przedstawicieli miejscowych szkół, samorządu oraz mieszkańców. Takie ławy działają w całej Flandrii, jednak rzadko kiedy udaje im się coś zdziałać. Tym razem dzięki współpracy i determinacji wszystkich zainteresowanych udało się uzgodnić, iż system przyjmowania uczniów we wszystkich szkołach w Diest będzie wspólny, dzięki czemu w każdej z nich procent uczniów pochodzenia arabskiego będzie się wyrównywał. I faktycznie się to udało w przeciągu kilku lat. Dzięki temu, żadnej szkole nie grozi zamknięcie z powodu braku chętnych.

Z pewnością jest to przykład dobrej praktyki, która powinna być także implementowana w Polsce, gdzie z przyczyn demograficznych zamyka się szkoły, często w sposób nierozsądny i nietransparentny, co budzi społeczną frustrację. Jak widać i naszym kraju istnieje przestrzeń do tworzenia lokalnych ław obywatelskich, które dzięki współpracy wszystkich zainteresowanych (szkół, przedstawicieli samorządu i lokalnej społeczności) pomagały by w osiągnięciu kompromisu i refleksji, co tak naprawdę na danym terenie jest potrzebne. Szczególnie, że często zdarzają się sytuacje, gdzie zamyka się jedną szkołę, podczas gdy do drugiej dzieci chodzą na dwie zmiany.

System szkolenia nauczycieli

System szkolenia nauczycieli we Flandrii nie jest jakiś absolutnie wyjątkowy, ale kompetencje, których zdaniem Flamandów potrzebuje nauczyciel są zgodne z nowoczesnym sposobie myślenia o tym zawodzie. Nauczyciel nie występuje jako źródło wiedzy, ale przewodnik i mentor oraz specjalista od procesu uczenia.

Wizyta w szkole dla nauczycieli pokazała, że wg Flamandów podstawowe kompetencje charakteryzujące nauczyciela profesjonalistę to:

- umiejętność podejmowania decyzji
- autentyczność, akceptacja, empatia, umiejętność tworzenia relacji opierających się na szacunku
- krytyczne i innowacyjne podejście (innovator)
- chęć uczenia się
- zdolności organizacyjne (organizator)
- umiejętność współpracy (tzw. *team player*)

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP III

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim i Erą Ewaluacji Sp. z o.o. w ramach

III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

- poczucie odpowiedzialności
- elastyczność
- zmysł właściwego posługiwania się językiem w komunikacji

Niezbędnymi dla nauczyciela są także jego umiejętności coachingowe, które będą mu pomagały w:

- ocenianiu początkowej sytuacji uczących się
- wybieraniu i formułowaniu celów procesu uczenia
- umiejętności doboru odpowiednich treści oraz przekształcenie ich w taką formę, aby były interesujące dla uczniów
- definiowaniu odpowiedniego podejścia do uczniów i ich pracy w kooperacji
- wybieraniu i adaptowaniu materiałów oraz pomocy dydaktycznych
- stworzenie środowiska sprzyjającego uczeniu się uczniów
- obserwowaniu i ewaluacji
- ewaluacji procesów jak i efektów pracy oraz wyciąganiu wniosków i wprowadzaniu ich w życie

Aby dobrze przygotować nauczycieli ich studia trwają trzy lata składają się z sześciu semestrów, z których każdy jest mniejszą częścią większej całości i służy wchodzeniu na coraz wyższe poziomy wtajemniczenia w wiedzę nauczycielską:

1. Profesjonalna identyfikacja - motywacja do studiowania
2. Odpowiednie środowisko uczenia
3. Metodologia i innowacyjne podejście do uczenia
4. Integracyjne uczenie i radzenie sobie z różnorodnością
5. Dbanie o specjalne potrzeby uczniów
6. Profesjonalna identyfikacja - motywacja do pracy nauczyciela

Jak widać zagadnienia poruszane na studiach dla nauczycieli są zasadniczo różne od tych, które są obecne w Polsce. Potrzeba zmiany w kształceniu nauczycieli jest coraz bardziej widoczna, a Flamandowie pokazują jeden z najbardziej optymalnych kierunków tej zmiany.

Harmonogram pracy inspektorów

Dobra organizacja pracy ewaluatorów to klucz do sukcesu. Jeżeli ewaluacja będzie dobrze zaplanowana, a wizytatorzy będą dysponować odpowiednią ilością czasu na jej przeprowadzenie, to zapewne jej jakość będzie wyższa.

We Flandrii każdy wizytatorzy pracują głównie w domach. Do centrali przyjeżdżają tylko na spotkanie, które się odbywa raz w miesiącu i jest z góry zaplanowane dla wszystkich (spotkanie trwa dzień lub dwa). Wszystkie ewaluacje odbywają się w tym samym 3-tygodniowym cyklu. Pierwszy tydzień (na początku miesiąca), to przygotowanie do ewaluacji - spotkanie w szkole i zbieranie danych o szkole. Drugi tydzień, to badanie w szkole, a trzeci to pisanie raportu. Każdy wizytator jest odpowiedzialny za jakąś część raportu, ale za całość zawsze odpowiedzialna jest jedna osoba, (co się odbywa rotacyjnie w każdym miesiącu), która też prezentuje raport szkole. Dzięki takiemu planowi pracy wizytatorzy nie mają większych problemów z napisaniem raportu, oraz pozostaje im czas na koniec miesiąca, na wszelakie uzupełnienia lub inne zadania, które również realizują w ramach swojej pracy.

Taka struktura i forma pracy ma bardzo duże zalety - nie potrzeba wielkich i kosztownych biur, pracownicy pracują w dogodnym dla siebie czasie i godzinach, bo ich praca ma charakter zadaniowy. Jedyny czas, w którym muszą się dopasować do innych, to badanie w szkole oraz comiesięczne spotkanie w centrali. Pomimo, iż wizytatorzy we Flandrii mają bardzo dużo obowiązków, to są generalnie zadowoleni, właśnie ze względu na to, że sami mogą zarządzać swoim czasem i harmonogramem pracy. Dzięki takiemu systemowi, każdy inspektor wykonuje 11 ewaluacji rocznie.

Ten model i system pracy wydaje się być ciekawym rozwiązaniem i warto było by się zastanowić, czy przynajmniej częściowo (w granicach obowiązującego prawa) nie dało by się go wprowadzić w Polsce.